

Helyzetkép

2013. január - február

Gazdasági növekedés

Az év első negyedében hullámzó volt a gazdasági növekedés lehetőségeit mérlegelő hangulat a világban. A mértékadó prognózisok a *világgazdaság egészére némi fellendülést várnak*, s különösen a fejlődő országokban lehetséges a múlt évinél némileg erőteljesebb növekedés. A gazdaságilag fejlett országokban összességében nem várható érdemi változás, főként a magas államadóssággal kapcsolatos államháztartási intézkedések kereslet visszafogó hatása miatt. Ugyanakkor az Amerikai Egyesült Államok és Japán bruttó hazai termékének növekedésében már az első félévben a dinamika érdemi emelkedése várható. *Az eurózána válsága* a most látható adatok szerint *folytatódik*: a múlt évi recesszió után a korábban várt stagnálás helyett nagy valószínűséggel ez évben is a gazdasági teljesítmény némi csökkenésére van kilátás. A *válság* azonban idén is *differenciáltan jelentkezik*. A mélyreható strukturális gondokkal küzdő mediterrán országokban a gazdaság teljesítménye tovább csökken, míg *Németországban 2% feletti GDP növekedést várnak*.

A KSH közzétette a magyar gazdaság teljesítményét tükröző részletes adatokat a múlt év negyedik negyedéről. A bruttó hazai termék – az egyébként meglehetősen pesszimista várakozásokhoz képest is – jelentősen, 2,7%-kal, illetve az – Eurostat által a nemzetközi összehasonlításban is alkalmazott – szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint 2,8%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A KSH egyben korrigálta a múlt év előző három negyedévére vonatkozó GDP adatokat is, a szokásos mértéket meg nem haladó 1-2 tizedponttal, feltehetően a mezőgazdaság hozzáadott értékére korábban alkalmazott becslések módosítása miatt. Ennek megfelelően a múlt év első negyedében a bruttó hazai termék 0,6%-kal, a másodikban és a harmadikban egyaránt 1,7%-kal csökkent az előző év azonos negyedévéhez képest. A gazdaság teljesítménye a negyedik negyedévben jelentősen, 0,9%-kal maradt el az előző negyedévitől. A bruttó hazai termék a múlt év egészében 1,7%-kal, szezonálisan és naptárhatással kiigazított adatok szerint 1,8%-kal zsugorodott.

A múlt év negyedik negyedévében *az agrárium teljesítménye az időjárással összefüggésben jelentősen visszaesett, a többi ágazat hozzáadott értékének érzékelhető csökkenése kisebb részben az export nehezebbé válására, nagyobb részben a súlyosan elhibázott gazdaságpolitika következményeire vezethető vissza*. A múlt év utolsó negyedévére az a szomorú helyzet alakult ki, hogy kizárólag az infokommunikáció járult hozzá a GDP gyarapodásához, az összes többi termelő és szolgáltató ágazat teljesítménye csökkent. A mezőgazdaság hozzáadott értéke a negyedik negyedévben drasztikusan, 26,4%-kal zuhant; igaz, ezzel a mezőgazdaság és erdőgazdaság teljesítménye csak szerény mértékben maradt el a két évvel korábbi szinttől. Az ipar hozzáadott értéke – az előző három negyedév szerény mértékű csökkenését követően jelentősen, 3,8%-kal, ezen belül a feldolgozóipar 3,4%-kal visszaesett. A vártnál nagyobb mérséklődésben szerepet játszott az a váratlan helyzet, mely szerint a járműipar jelentős, exportvezérelt növekedése decemberben – feltehetően átmenetileg – megtorpant, a híradástechnikai ipar pedig hosszabb ideje, így a negyedik negyedévben is kétszámjegyű értékkel csökkentette a teljesítményét. A feldolgozóipar összességében az első negyedévben még növelte a teljesítményét, a második negyedévben gyakorlatilag stagnált, míg a harmadik negyedévben csekély mértékben már visszaesett. Az építőipar hozzáadott értéke az első két negyedévben regisztrált kétszámjegyű csökkenés és a harmadik negyedévi stagnálást követően a negyedik negyedévben 6,1%-kal visszaesett az előző év azonos negyedévéhez képest.

A szolgáltatások teljesítményének tavalyi első háromnegyed évi csökkenő tendenciája a negyedik negyedévben is folytatódott, mértéke ezúttal 0,9% volt. A tercier ágazatok közül a már említett infokommunikáció hozzáadott értéke a negyedik negyedévben 3,1%-kal nőtt, és az év egészében is bővült a szektor. A pénzügyi szolgáltatás területén következett be a legnagyobb visszaesés, bár a 2,6%-os csökkenés mérsékeltebb az előző negyedévi 3,9%-nál. A banki, biztosítói tevékenység, így *a hitelezés ilyen mértékű visszaesése komolyan hat a gazdasági recesszióra* /ortodox gazdaságpolitika keretei között ez az összefüggés triviális a döntéshozók számára, ezért nem fogadnak el a bankrendszer működését ellehetetlenítő jogszabályokat/. A nem anyagi szolgáltatások körében *a kulturális tevékenység visszaesése volt a legnagyobb mértékű*: a negyedik negyedévben 3,2%-kal csökkent e szolgáltatások teljesítménye a brutális kormányzati pénzkivonás következtében. A szállításban 1,7%-kal csökkent a hozzáadott érték, míg a kereskedelem és vendéglátás teljesítménye 1,4%-kal mérséklődött. Utóbbi a kereskedelem teljesítménycsökkenésének és a szálláshely-szolgáltatás bővülésének eredője. Az ingatlanügyletek hozzáadott értéke 1,3%-kal, a tudományos, műszaki és szakmai tevékenységé 1,2%-kal visszaesett. A közszolgáltatások: a közigazgatás, az oktatás, az egészségügy és a szociális ellátás teljesítménye 0,7%-kal zsugorodott, amely mögött a korábbiak alapján feltételezhetően a közigazgatás növekvő, míg a többi közszolgáltatás, így az oktatás, az egészségügy és a szociális szféra jelentősen visszaeső teljesítménye áll.

Ha a bruttó hazai termék felhasználását vizsgáljuk: a negyedik negyedévben a háztartások tényleges fogyasztása – az előző negyedévekben mért 0,8%, 1,6% és 4,1%-os csökkenést követően – a negyedik negyedévben 1,4%-kal esett vissza. A csökkenésben nagy szerepe volt a kormányzattól kapott társadalmi juttatások drasztikus esésének: az előző negyedévek 2,8%-

os, 6,7%-os, illetve 6,3%-os csökkenését a negyedik negyedévben 3,9%-os visszaesés követte. ***A kormányzat a prioritásainak megfelelően a szociális kiadásokat drasztikusan visszafogta***; ennek eredményét tükrözik ezek az adatok. A közösségi fogyasztás az előző negyedévi stagnálást követően – feltehetően a közigazgatás, a bürokrácia bővülése következtében – 1,7%-kal nőtt. Megjegyzendő, hogy a közösségi fogyasztás mérése meglehetősen bizonytalan: a harmadik negyedévben a KSH még 1,4%-os bővülést jelzett e területen, amelyet ezúttal 0,1%-os csökkenésre módosított. A végső fogyasztás a negyedik negyedévben 1%-kal maradt el az egy évvel korábitól.

A magyar gazdaság egyik legnagyobb gondja a beruházások zuhanása, amely a későbbi növekedésnek még az esélyét is elveszi. A múlt év negyedik negyedévében a bruttó felhalmozás – a rendkívül alacsony bázishoz képest is – 9,3%-kal, a bruttó állóeszköz-felhalmozás pedig 5,6%-kal visszaesett. A GDP belföldi felhasználása a negyedik negyedévben 2,8%-kal csökkent. Ami hosszú évek óta nem fordult elő: a nemzetgazdaság export-teljesítménye a negyedik negyedévben 1,1%-kal, ezen belül az áruforgalomé 1,2%-kal visszaesett, és az importé is mérséklődött – az előző negyedévi stagnálást követően – ezúttal 1%-kal, ezen belül az áruforgalomé 1,8%-kal.

A múlt év egészében a termelő ágazatok teljesítménye jelentősen, 4,3%-kal, a szolgáltatásoké 0,5%-kal visszaesett. A háztartások tényleges fogyasztása 2%-kal csökkent, míg a közösségi fogyasztás némileg, 0,5%-kal bővült. A bruttó felhalmozás drasztikusan, 11,5%-kal, ezen belül a bruttó állóeszköz-felhalmozás 3,8%-kal mérséklődött. A belföldi felhasználás a múlt évben 3,7%-kal csökkent. Az év egészében a kivitel még 2%-kal, a behozatal 0,1%-kal emelkedett.

A gazdasági növekedés elindulására nincs esély a hitelezés újraindulása nélkül. Ehhez a kormánynak mielőbb megegyezésre kell jutnia a bankszektoral. Erre azonban nincs hajlandóság a kormányban; továbbra is diktátumokban gondolkodnak, a korán elindított választási kampány eszközeként újabb és újabb harci sikerek eléréséért indítanak rohamokat. Akár a közeljövőben bekövetkezhet a tranzakciós illeték, valójában adó kulcsának jelentős emelése, amely természetesen a bankok ügyfeleit, azaz a vállalkozásokat és a lakosságot sújtja. A gazdálkodó szervezetek hitelállománya február végén 7 062 milliárd forint volt, 5,2%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban, és 9,1%-kal kisebb, mint három évvel azelőtt. A leépülő hitelállomány a gazdasági recesszió meghaladásának egyik legfőbb akadály. A jegybank új elnöke megpróbálkozik a tendencia megváltoztatásával, a kormány által eddig preferált unortodox megoldások bevetésével. A piacok előzetes félelmeit megcáfolva a nemrég bejelentett ***banki gazdaságélénkítő csomag gyakorlatilag csaknem ártalmatlan, igaz a deklarált cél eléréséhez nagy eséllyel hatástalan is.*** Ugyanakkor a bejelentett szándék már korántsem veszélytelen, mert az esetleges további lépések már komoly zavarokat okozhatnak a gazdaságban. Az első bejelentés kétszer 250 milliárd forintos kamatmentes keretet ad a – feltehetően nem transzparens szempontok alapján – kiválasztandó hitelintézetek számára, amelynek felét gazdaságélénkítésre, felét devizaadósság kiváltására használhatnák fel a később kidolgozandó szempontoknak megfelelő kis- és középvállalkozások. A hitelt folyósító bank 2%-os kamatot számíthat fel, s az eddigi hírek szerint a pénzügyintézet viseli a hitelkockázatot. Amennyiben állami bankok folyósítják a hitelt, akkor felmerül a prudencia

megkerülésének veszélye; ha ezt betartják, kérdés, mely vállalkozások kaphatnak hitelt. A mai körülmények között a kkv szektor jelentős része nem hitelképes, mert a recesszióban nincs piaca, nincs hitelfedezete. A 2 százalékpontos kamatmarzs a hitelintézetek valódi hitelbírálatának és hitelkockázatának nem lehet reális díja.

Némi veszélyt jelent az MNB azon terve is, mely szerint a devizahitelek kiváltása a devizatartalék 3 milliárd eurós csökkenésével járhat. Ez az összeg önmagában még nem okozhat gondot, ha azonban ez a tendencia folytatódik, a jegybank – utóbbi hetekben amúgy is némileg megtépázott – hitelessége kritikus pontra süllyedhet. Az elnök első intézkedései komoly kételyeket ébresztettek a megfigyelőkben. A március végén kiadott inflációs jelentés az aggályokat tovább növelte. A jegybank korábban szakmailag megalapozott, nemzetközileg is mértékadó elemzéseket készített a magyar gazdaságpolitika adott szegmenséről, a makrogazdaság állapotáról. A legutóbbi jelentés ettől a hagyománytól élesen eltér. ***Az elemzés célja láthatóan a kormányzati gazdaságpolitika alátámasztása, az unortodox megoldások helyességének bizonyítása.*** Így az MNB jelenleg már úgy látja, ez évben növekedni fog a magyar gazdaság, a kormány elképzeléseinek megfelelően alakul az államháztartás egyenlege. A tények és a költségvetés éles ellentétét úgy hidalja át az anyag, hogy hivatkozik a kormányzat vállalásaira, amelyet úgy tekint, mint amelyek teljes mértékben megvalósulnak az útdíj nyári bevezetésétől a pénztárgépek adóhatósági bekötéséig tartó széles skálán mozgó bevételi bizonytalanságok figyelmen kívül hagyásával. Az elemzés ugyanakkor nem teljesen konzisztens a kormányzati kommunikáció nézőpontjából, mert nagyon sok valós problémát vet fel, és több ponton is olyan megállapításokat tesz, amelyekből szakmailag nem vezethetők le az elemzés végső megállapításai a növekvő gazdaságtól a csökkenő államháztartási hiányig. Az elemzés például a versenyszférában a foglalkoztatottság 0,9%-os idei csökkenésével számol, míg a kormányzat ennek éppen az ellenkezőjét állítja a – nagymértékben hatástalan – munkahelyvédelmi akcióprogramra hivatkozva. A jelentés – természetesen a kifejezés alkalmazásának mellőzésével – még azt is világosan kifejti, hogy milyen konkrét megszorításokra van szükség az államháztartási hiány remélt szintjének eléréséhez. A példák további sorolása nélkül is megállapítható: a szakmaiság teljes kiüresítéséhez legalább két év szükséges, ezt mutatta a minisztériumok, így a hajdani Pénzügyminisztérium szakmai leépülésének folyamata is, addig a jegybanki elemzésekbe pedig az apparátus valószínűleg még becsempészi a szakmaiság morzsáit.

A kormány és a jegybank úgymond egységes gazdaságpolitikája azért nem hozhat érdemi fordulatot a magyar gazdaság számára, mert az alapvető probléma fennmaradt: a kiszámíthatóság teljes hiánya, a konfrontatív, szinte háborús gazdaságpolitika, amely taszítja a befektetéseket, lehetetlenné teszi a hosszabb távra ható döntéseket. Igaz, az MNB erre már nem hívja fel a figyelmet, hanem asszisztál ehhez. Ettől azonban nem indul meg a gazdasági növekedés, marad a recesszió, és folytatódik a lemaradásunk a térség országaitól és az európai centrumtól.

Foglalkoztatottság, keresetek

A foglalkoztatottságban az utóbbi hónapokban sem sikerült előrelépni. Egyetlen változás a kormányzati kommunikációban figyelhető meg, amely szerint a munkahelyvédelmi akcióprogram sikerei már érzékelhetők. Ezt a derülést az adatok nem támasztják alá. A téli hónapokban – mint minden évben - csökkent a foglalkoztatottak száma, ez a mérséklődés azonban némileg meghaladja a korábbi években bekövetkezett csökkenést. A vállalkozások egyre kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak, és ezen belül is nő a részmunkaidőben dolgozók aránya. Folyamatosan csökken a közalkalmazottak száma, és csökken a közszférában a reálkereset.

A KSH mintavételes lakossági adatfelvétele szerint a december és február közötti három hónap átlagában a **foglalkoztatottak száma** 3 817 ezer fő volt, – a szezonális hatásnak megfelelően – 38 ezer fővel, 1%-kal kevesebb, mint egy hónappal korábban, és 23 ezer fővel, 0,6%-kal – hibahatáron belül – több, mint egy évvel korábban. A trimeszter középső hónapjában, januárban 18 ezer fővel többen dolgoztak közfoglalkoztatás keretében, mint tavaly ugyanebben a hónapban, azaz a versenyszférában a foglalkoztatottak száma alatta maradt az egy évvel korábbinak. A megfigyelt három hónap átlagában a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 56,5% volt, 0,7 százalékponttal – szintén hibahatáron belül – több, mint egy évvel korábban.

Az aktív **munkanélküliek száma** a december és február közötti három hónap átlagában 502 ezer fő volt, 16 ezer fővel, 3,2%-kal több, mint egy hónappal, és 5 ezer fővel, 0,9%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A passzív munkanélküliek száma a múlt év negyedik negyedében 132 ezer fő volt. A **munkanélküliségi ráta** a megfigyelt trimeszterben 11,6% volt, 0,4 százalékponttal több, mint egy hónappal korábban, és ugyanannyi, mint egy évvel azelőtt. Ez év januárjában az Európai Unióban szezonálisan kiigazított adatok szerint a munkanélküliségi ráta 10,8%, míg az eurózónában 11,9% volt. A magyar munkanélküliség nem csupán lényegesen magasabb, mint a térségünkhöz tartozó országokban, de a szerkezete is nagyon kedvezőtlen: a legjobb munkavállalási korúnak tekintett 25-54 évesek munkanélküliségi rátája rendkívül magas, 10,8% volt a megfigyelt trimeszterben, 0,5 százalékponttal magasabb az egy hónappal, és 0,2 százalékponttal nagyobb az egy évvel azelőttinél. A fiatalok munkanélkülisége is kiemelkedően magas értéket mutatott: a 25 éven aluliak munkanélküliségi rátája 29,2% volt, 0,8 százalékponttal magasabb az egy hónappal, és 0,2 százalékponttal az egy évvel korábbinál. Változatlanul nagyon magas a tartós munkanélküliség: az álláskeresők közel fele, 45,6%-a legalább egy éve nem talált munkát; az álláskeresés átlagos időtartama csaknem másfél év, 15,7 hónap volt.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **regisztrált munkanélküliek száma** február végén 676 500 fő volt, 28 100 fővel, 4,3%-kal több, mint egy hónappal, és 29 800 fővel, 4,6%-kal több, mint egy évvel korábban. Folytatódott a bejelentett álláshelyek számának csökkenése: a februárban regisztrált álláshelyek száma 64,8%-kal kevesebb volt az

előző havinál, és 48,1%-kal az egy évvel korábbinál. Azaz **a következő hónapokban sem lehet a munkanélküliség csökkenésére számítani.** Különösen aggasztó a munkát kereső pályakezdők magas száma, amely folyamatosan nő: februárban 77 500 fő szerepelt a nyilvántartásban, 5%-kal több, mint egy hónappal, és 26,9%-kal több, mint egy évvel azelőtt. Az utóbbi időszakban megfigyelhető jelenség, hogy érettségivel és szakképzettséggel rendelkező pályakezdők is elhelyezkedési nehézségekkel küzdenek. A februárban nyilvántartott pályakezdők 36,1%-ának csupán általános iskolai végzettsége volt, 20,7%-nak szakmunkás bizonyítványa, 14,7%-nak gimnáziumi, 22,3%-nak szakközépiskolai érettségije, míg 6,3%-nak felsőfokú végzettsége. A 25 évesnél fiatalabb munkanélküliek száma is rendkívül magas, február végén meghaladta a százezret. A regisztrált 105 300 fős létszám 5,2%-kal több az egy hónappal, és 11,3%-kal az egy évvel korábbinál. A munkanélküliek között változatlanul magas, 50,9% a szakképzetlenek /részben érettségizettek/ aránya, míg a diplomások részaránya 4,8%. Amíg a nyilvántartásban szereplő munkanélküliek száma a fentiek szerint nőtt, addig a diplomás álláskeresők száma február végén 1,4%-kal kevesebb volt az egy évvel korábbinál.

A kormány tudatos munkavállaló-ellenes politikája egyre nehezebb helyzetbe sodorja az álláskeresőket. Februárban a regisztrált munkanélkülieknek alig több mint egytizede, 12,2%-a, mindössze 82 200 fő kapott álláskeresői támogatást, 22,2%-kal kevesebb a múlt évinél. A lényegesen szerényebb összegű szociális ellátásban 243 200 fő, azaz a munkanélküliek valamivel több mint egyharmada, 35,9%-a részesült, míg a regisztrált munkanélküliek több mint fele, 51,9%-a teljesen ellátatlanul maradt. Ez a szociális érzéketlenség egyedülálló az Európai Unióban.

A növekvő munkanélküliség egyre több régiót és megyét sodor kritikus helyzetbe. Az ország hét régiója közül négyben a regisztrált álláskeresők aránya meghaladta a 15%-ot, háromban a 20%-ot, Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön a 25%-ot. Az adatok azt mutatják, hogy **a korábbiakban kevésbé kritikus helyzetű térségekben az utóbbi hónapokban jelentősen romlott a munkaerő-helyzet.** Dél-Alföldön februárban 17,3% volt a munkanélküliségi ráta, a regisztrált álláskeresők száma 7,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A dél-dunántúli régióban a ráta februárban meghaladta a 20%-ot. Az ország 12 megyéjében a munkanélküliségi ráta meghaladta – a tizenharmadikban megközelítette – a 15%-ot, 8 megyében meghaladta a 20%-ot, háromban a 25%-ot, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a 30%-ot. A legnehezebb helyzetben lévő megyében 30,7% volt a munkanélküliségi ráta; 74 400 fő keresett reménytelenül állást, 3,9%-kal több, mint egy hónappal, és 23%-kal több, mint egy évvel korábban. Nógrád megyében 28,2% volt a munkanélküliségi ráta, az állástalanok száma egy hónap alatt 2,6%-kal, míg egy év alatt 2,5%-kal emelkedett. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében gyakorlatilag ugyanannyi, 28,1% volt a munkanélküliségi arány, az álláskeresők száma februárban 5,6%-kal haladta meg a januárit, és 4,7%-kal az előző februárit. Hajdú-Bihar megyében a munkanélküliségi ráta 23,1% volt; az állásnélküliek száma egy hónap alatt 5,6%-kal nőtt, és megegyezett az egy évvel azelőtt regisztrálttal. Az általánosan romló helyzetben egyre több megyében figyelhető meg az álláskeresők számának dinamikus emelkedése. Somogy megyében egy év alatt 8,4%-kal nőtt az álláskeresők száma, és februárra a munkanélküliségi ráta elérte a 23%-ot. A munkanélküliek száma a legnagyobb

mértékben, 15,3%-kal Zala megyében emelkedett, ezzel a munkanélküliségi ráta meghaladta a 15%-ot. Jász-Nagykun-Szolnok megyében 9,7%-kal, Csongrád megyében 9,3%-kal, Békés megyében 9%-kal, Komárom-Esztergom megyében 8,3%-kal nőtt tavaly februárhoz képest a munkanélküliek száma. Jellemző az egyre kritikusabbá váló helyzetre, hogy Bács-Kiskun megyében a Mercedes gyár termelésének beindulása ellenére egy év alatt 5,8%-kal nőtt a regisztrált munkanélküliek száma.

Az év első hónapjában 33 600 főt alkalmaztak **közfoglalkoztatás** keretében, csaknem kétszer annyit, 89,6%-kal többet, mint egy évvel korábban, de kevesebb mint a felét, 61,5%-kal kisebb létszámot a múlt év decemberinek. A múlt évben követett gyakorlattól eltérően januárban a közfoglalkoztatottak kevesebb mint a fele, 44,2%-a dolgozott teljes munkaidőben 82 100 forintos bruttó átlagkereset mellett, amely a jogszabály által meghatározott minimálbérnek 83,8%-a.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint január hónapban a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a jelentősebb nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 589 ezer fő **állt alkalmazásban**, 15 ezer fővel, 0,6%-kal kevesebb, mint tavaly januárban, és 47 ezer fővel, 1,8%-kal kevesebb, mint két évvel azelőtt. A **versenyszférában** egy év alatt 19 ezer fővel, 1%-kal, míg két év alatt 58 ezerrel, 2,3%-kal csökkent a létszám. A közszférában januárban – közfoglalkoztatottak nélkül – 652 ezer fő állt alkalmazásban, 1,8%-kal kevesebb, mint egy évvel, és 4,5%-kal kevesebb, mint két évvel azelőtt. A **költségvetési szerveknél** az elmúlt két évben változtak a létszámarányok. A közigazgatásban a múlt év januárjához képest 1,8%-kal, 2011 első hónapjához képest ennél kisebb mértékben, 1%-kal emelkedett a létszám. Az oktatásban jelentős visszaesés volt: egy év alatt 5,6%-kal, **két év alatt** pedig egészen **komoly mértékben, 9,4%-kal csökkent a pedagógusok létszáma**. Az egészségügyben és a szociális ellátásban tavaly januárhoz képest érdemben nem változott a létszám, 0,1%-kal csökkent, míg a két év előtti helyzethez képest 2%-os létszámcsökkenés ment végbe.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** januárban 223 800 forint volt, 2,5%-kal több, mint egy évvel azelőtt. A versenyszférában 230 700 forint volt az átlagkereset, 3%-kal magasabb a tavaly januárinál. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 211 700 forint volt az átlagkereset, 1,8%-kal több, mint a múlt év januárjában. A közszférában a teljes munkaidőben dolgozók bizonyos hányada a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 10 ezer forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

A nemzetgazdaságban a **nettó átlagkereset** január hónapban 146 600 forint volt, 3,9%-kal több az egy évvel korábbinál. Januárban a fogyasztói árak 3,7%-kal haladták meg a tavaly januári szintet, így a reálkeresetek minimális mértékben, 0,2%-kal emelkedtek, de ez azt jelenti, hogy a keresetek vásárlóértéke jelentősen, 3,7%-kal elmaradt a két évvel korábbitól. A versenyszférában a fizikai dolgozók átlagkeresete 106 500 forint volt, 5,1%-kal több, mint a múlt év januárjában. A versenyszférában a szellemi dolgozók nettó keresete 220 500 forint volt, 4,4%-kal több az egy évvel azelőttinél. Ezáltal a két társadalmi csoport reálkeresete

1,4%-kal, illetve 0,7%-kal nőtt az előző januárhoz képest. A költségvetési intézményekben foglalkoztatottak nettó keresete – a közfoglalkoztatottak bérének figyelmen kívül hagyásával – januárban 136 800 forint volt, nominálértékben 1,9%-kal több, reálértékben 1,7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A közigazgatás és rendvédelem dolgozóinak nettó keresete mindössze 0,5%-kal emelkedett, így az illetmény reálértéke 3,1%-kal csökkent, míg az egészségügyben és a szociális ellátásban a közalkalmazottak keresete 6%-kal, reálkeresete 2,2%-kal nőtt. A pedagógusok nettó nominális keresete 0,4%-kal, reálkeresete jelentősen, 4%-kal zuhant.

Áralakulás

Az év elején jelentősen csökkent az áremelkedés dinamikája, és különösen jelentős a fogyasztói infláció mérséklődése. Az általában kedvező folyamat ugyanakkor néhány piacidegen elemmel terhelt, amely később ismét gyorsuló inflációhoz vezethet. Az kétségtelen, hogy a mélyülő recesszióban nem érvényesül áremelkedést kiváltó hatás a gazdaságban, ugyanakkor az élelmiszerek növekvő termelői ára továbbra is a fogyasztói árak emelését válthatja ki. A lakosság számára az energia fogyasztói ára jelentősen csökkent, amely a nyugdíjas fogyasztói árindex értékét az általános infláció szintje alá mérsékelte.

Az *ipari termelői árak* januárban 1,4%-kal nőttek az előző havinhoz képest, és 0,9%-kal csökkentek a múlt év első hónapjához viszonyítva. A decemberi bázishoz hasonlítva a legnagyobb mértékben a gyógyszeripari árak emelkedtek: egy hónap alatt 5,2%-kal, míg az előző januárhoz képest 2,6%-kal. Az egy évvel azelőttihez képest a vegyipari árak 6,9%-kal, az élelmiszeripari árak 6%-kal nőttek. Az alágak többségében a januári árszínvonal nem érte el az egy évvel korábbi. A feldolgozóipari termelői árak januárban 1,8%-kal emelkedtek az egy hónappal korábbihoz, és 0,8%-kal mérséklődtek az egy évvel azelőttihez viszonyítva.

Az *ipari export* forintban mért értékesítési árai januárban jelentősen, 2,3%-kal nőttek a decemberiekhez képest, és 1,4%-kal csökkentek az előző januáriakhoz viszonyítva. Januárban a hazai fizetőeszköz az előző hónaphoz képest az euróhoz viszonyítva 3%-kal, az amerikai dollárhoz képest 1,6%-kal gyengült. A vegyipari kivitelben az értékesítési árak 7,7%-kal nőttek egy év alatt. A belföldi értékesítési árak januárban az előző hónaphoz és a tavaly januárhoz viszonyítva egyaránt 0,2%-kal csökkentek. A legnagyobb mértékben, egy év alatt 7,3%-kal az élelmiszeripar belföldi értékesítési árai emelkedtek, míg a vegyipariak 5,8%-kal nőttek.

A *mezőgazdasági termelői árak* januárban igen jelentősen, 18,1%-kal haladták meg az egy évvel azelőtti színvonalat. A növényi termékek termelői ára kiugró mértékben, 24,2%-kal emelkedett. A gabonafélék termelői ára 32,5%-kal, az ipari növényeké 13,1%-kal, ezen belül az olajos növényeké 11,9%-kal, a zöldségféléké 11,7%-kal, a gyümölcsöké 4,5%-kal nőtt. A burgonya termelői ára – a kétségtelenül alacsony bázishoz képest – egészen kivételes dinamikával, 88,7%-kal emelkedett. Az élőállatok és állati termékek termelői ára januárban

szintén jelentősen, 7,4%-kal haladta meg az egy évvel azelőtti szintet. A vágóállatok termelői ára 9,1%-kal, ezen belül a vágómarháé – az alacsony bázishoz képest – 17,5%-kal, a vágóbaromfié 14,5%-kal, a vágósertésé 3,4%-kal nőtt. Az állati termékek termelői ára 3,6%-kal, ezen belül a tej termelői ára 1,6%-kal, a tojásé pedig – a magas bázishoz képest – 14,5%-kal emelkedett egy év alatt.

A **fogyasztói árak** februárban 0,1%-kal csökkentek az előző hónaphoz képest, míg az élelmiszerárak stagnáltak. Az egy évvel azelőttihez képest az infláció 2,8% volt, ezen belül az élelmiszereké 4,1%, az idényáras élelmiszereké 14,1%. A szeszes italok és a dohányárak ára a drasztikus adóemelések következtében jelentősen, 14,8%-kal nőtt. A fontosabb élelmiszerek közül a múlt év februárihoz képest a liszt ára 14,7%-kal, a sertézsiradéké 10,7%-kal, a tojásé 10,6%-kal, az étolajé 9,2%-kal emelkedett. A cukor ára ugyanebben az időszakban 6,9%-kal mérséklődött. A szolgáltatások árszintje egy év alatt – az előző hónapok tendenciájával ellentétben – az átlagos inflációt meghaladó dinamikával, 3,5%-kal emelkedett. A személyszállítás díja 7,5%-kal, a helyi közösségi közlekedésé 5,5%-kal nőtt. A háztartási energia ára 7,7%-kal csökkent. A tartós fogyasztási cikkek ára az egy évvel korábbihoz képest 2,3%-kal, a ruházati termékeké szerény mértékben, 0,4%-kal mérséklődött.

A **nyugdíjas** fogyasztói kosárral számított **infláció** februárban az előző hónaphoz képest 0,3%-kal csökkent, míg az egy évvel azelőttihez képest 2,5%-kal emelkedett. Az általános inflációnál kisebb emelkedés a vezetékes gáz, az áram, illetve a távfűtés árcsökkenésének következménye. Februárban – a nyers élelmiszerek és az üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – szezonálisan kiigazított maginfláció 3,6%-kal nőtt. Az év első két hónapjában 3,2%-kal emelkedtek a fogyasztói árak. Februárban az infláció az Európai Unióban 2%, míg az eurózónában 1,8% volt a múlt év azonos hónapjához képest.

Jövedelem és fogyasztás

A **kiskereskedelmi forgalom** volumene januárban – szezonálisan és naptárhatástól megtisztított adatok szerint – 0,4%-kal csökkent a decemberihez képest, és – naptárhatástól megtisztított index alapján – jelentősen, 2,6%-kal zsugorodott az előző év első hónapjához viszonyítva. Az élelmiszerforgalom volumene 2,8%-kal, míg az élelmiszereken kívüli termékeké 3,2%-kal csökkent. Az iparcikkek eladása 5,2%-kal, a bútorké és műszaki cikkeké 10,7%-kal visszaesett. A ruházati termékek forgalma némileg, 0,9%-kal, a gyógyszereké és gyógyászati termékeké 1,6%-kal, míg a – forgalomban csekély súlyú – internetes kereskedelemé dinamikusán, 28,2%-kal bővült. Az üzemanyagok eladása januárban 1,3%-kal maradt el az egy évvel korábitól.

Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság közzétette a nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülők múlt év decemberére vonatkozó adatait. Az év utolsó hónapjában 2 202 500 fő kapott nyugdíjat, 489 900 fővel kevesebb, mint egy évvel korábban. Azaz egyetlen esztendő alatt gyakorlatilag félmillióval csökkent a nyugdíjasok száma. A

kormánynak a nyugdíjrendszert gyökeresen felforgató intézkedései közgazdasági értelemben nem érték célt, miközben társadalompolitikai hatásuk erősen romboló volt. Az egyik változtatás a korhatár alatti nyugdíjak megszüntetése volt. Ez 202 ezer főt érintett, akiknek így megszűnt a nyugdíjas jogviszonya, ezzel a jogbiztonsága. A másik érintett csoport 305 ezer főből állt, azok a rokkantnyugdíjasok, akik a nyugdíj törvény módosulásának időpontjában még nem töltötték be a rájuk irányadó nyugdíjkorhatárt. A kormányzati kommunikációban hangoztatott megoldásokból és következményekből semmi sem valósult meg. A kordedvezményes nyugdíjban lévők számára nem volt munkaalkalom, a rokkantnyugdíjasok számára előírt felülvizsgálat és rehabilitáció feltételeit még mostanáig sem tudta megteremteni a kormány, arról nem is beszélve, hogy a rehabilitáltak számára még közmunka lehetőséget sem tudna a kormány létrehozni. A múlt év végén így az összes ellátásban részesülők száma nem csökkent az előző évihez képest, csupán az elnevezések változtak. Ugyanakkor ***félmillió ember ellátásának összege kizárólag a kormány jóakarátán múlik, mivel a törvényi garanciákat – alkotmányellenesen – törölték.*** Az államháztartási mérleg szerint ***a nyugdíjrendszer illetően felforgatása érdemi megtakarítást nem hozott.*** A nyugdíjakra és ellátásokra fordított kiadások a múlt évben 8,4%-kal haladták meg az előző éviéket. A kiadási többlet fedezte a nyugdíjak emelését, valamint a nyugdíjasok számának emelkedéséből fakadó kötelezettségeket. Amíg a kormány a nyugdíjkiadásokat deklaráltan csökkenteni akarta, a nők számára lehetővé tette a teljes jogú nyugdíjat 40 év munkaviszony alapján. A múlt év végén 86 800 fő kapott e jogszabály alapján nyugellátást, melynek éves költsége 120 milliárd forint.

A nyugdíjalap tényleges nyugdíjkiadása 2011-ben 3 028 milliárd forint volt, míg a múlt évben csupán 2 643 milliárd forint. Ez jelentős, 12,7%-os megtakarításnak tűnik, ami azért lehet fontos a kormány számára, mert deklarálta, hogy nyugdíjat csak a nyugdíjkasszából lehet fizetni. Ugyanakkor a rokkantsági ellátásokra 358 milliárd forintot fordítottak az egészségbiztosítási alapból, míg a korhatár alatti ellátásokat, 280 milliárd forint összegben a központi költségvetésen belül létesített család- és szociálpolitikai alapból fedezték. A rokkantsági ellátások illetően finanszírozása érdekében felemelték fél százalékponttal az egészségbiztosítási járulékot és csökkent az egészségügyi ellátásra fordítható keret, azaz emiatt tovább romlott az egészségügyi ellátás színvonala. Mindemellett ***a keresztfinanszírozás a nyugdíjkiadásoknál nem szűnt meg, csupán összehavarták az államháztartási rendet, miközben minden nyugdíj és – az elnevezése ellenére – nyugdíj típusú ellátás folyósítása továbbra is a nyugdíjfolyósító szervek feladata maradt.*** A költségvetésnek az átalakított rendszer minimális megtakarítást hozott. Alig tízezer érintettnek 16%-os adóval sújtották a korábbi nyugdíját, tehát ennyivel csökkentették az ellátását, valamint a jelzett félmillió korábbi nyugdíjastól elvették a korábbi kedvezményeit, amely nehezen számszerűsíthető, feltehetően a járandóság 5%-ával lehetett egyenlő. Azaz az erőszakos átalakítás mérlege: az államháztartási transzparencia sérülése mellett százezrek jogbiztonságának gyengülése árán sem csökkentek a nyugdíjkiadások. Igaz, ehhez az is hozzátartozik, hogy a kormányzati fenyegetések ellenére – a fent említett tételeket leszámítva – a nyugdíjak és az új elnevezéssel ellátásnak nevezett juttatások a múlt évben megőrizték a reálértéküket. Mivel a keresetek és a nyugdíjon kívüli szociális juttatások vásárlóértéke igen jelentősen, 3,5-4%-kal csökkent a tavalyi évben, a nyugdíjasok relatív pozíciója javult a

társadalmi csoportok között. A kormány feltűnően érzéketlen szociálpolitikájának legnagyobb vesztesei a gyermekes családok és a munkanélküliek. Természetesen áttételesen ez a helyzet az időseket is érinti, mivel a nyugdíjuktól támogatják a családjukat, az unokáik megélhetését.

A **lakosság betétállománya** februárban 18 milliárd forinttal, ebből a tranzakciók eredményeként 61 milliárd forinttal csökkent, és a hó végén 7 684 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek állománya 23 milliárd forinttal csökkent, a devizabetéteké tranzakciók következtében 16 milliárd forinttal mérséklődött, míg az árfolyamváltozás nyomán 20 milliárd forinttal nőtt. A lakossági devizabetétek volumene február végén 1 021 milliárd forint volt.

A **lakosság hitelállománya** februárban – a forint gyengülése következtében – 53 milliárd forinttal emelkedett, és a hó végén 7 287 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 12 milliárd forinttal csökkent, míg a devizahiteleké törlesztés eredményeként 30 milliárd forinttal mérséklődött, az árfolyamváltozás nyomán pedig 95 milliárd forinttal nőtt. A lakossági devizahitelek volumene a hónap végén 4 082 milliárd forint volt, a teljes hitelállomány 56%-a.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** a múlt év utolsó harmadában tapasztalt visszaesést követően az idei első hónapban szerény mértékben élénkült. A kivitel volumene januárban 0,9%-kal, a behozatalé 3,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbiét. A külkereskedelmi mérleg aktívuma 97 milliárd forintot, illetve 316 millió eurót tett ki, 13 milliárd forinttal, illetve 41 millió euróval kevesebbet, mint a tavalyi év első hónapjában. Januárban az export forintban mért árszínvonala 2,3%-kal, az importé 3,9%-kal csökkent, így a cserearány 1,7%-kal javult az egy évvel azelőttihez képest. A forint árfolyama az euróhoz képest 4,5%-kal, míg az amerikai dollárhoz képest 7,2%-kal erősödött.

A külkereskedelmi forgalomban meghatározó szerepet játszó feldolgozott termékek euróban számított kivitele januárban jelentősen, 10,6%-kal, behozatala 8,6%-kal emelkedett. A termékcsoporton belül kiemelkedő dinamikával, 14,4%-kal nőtt a gyógyszerek exportja, míg az import 4,8%-kal visszaesett. A többi termékcsoportban csak szerény változást regisztrált a statisztika; a gépek és szállítóeszközök exportja 1,4%-kal bővült, míg importja stagnált, 0,2%-kal csökkent. A termékcsoporton belül a közúti járművek kivitele – a nagy autóipari beruházások befejezése nyomán – kiugró mértékben, 24,7%-kal emelkedett, a termékkör importjának szerény, 1,9%-os bővülése mellett. Az élelmiszerexport januárban csekély mértékben, 0,8%-kal, az import jelentősebben, 7,1%-kal nőtt.

Az Európai Unióba irányuló kivitel volumene januárban szerény mértékben, 1,3%-kal, az onnan érkező behozatal 1,2%-kal haladta meg az egy évvel korábbiét. Az Európai Uniót kívüli országokba irányuló export volumene januárban stagnált, 0,3%-kal visszaesett, ugyanakkor az

import jelentősen, 7,6%-kal emelkedett az energiahordozók behozatalának bővülése következtében. Az előbbi relációban némileg, 11 milliárd forinttal javult, az utóbbiban 23 milliárd forinttal romlott a külkereskedelmi mérleg.

A KSH közzétette a kormányzati szektor múlt évi gazdálkodására vonatkozó adatokat. A jelentés szerint *az államháztartás eredményszemléletű* – ESA rendszerű – *hiánya* 567 milliárd forint, a GDP 2,1%-a volt. A kormányzati szektor bruttó adóssága a múlt év végén 22 381 milliárd forint, a GDP 79,2%-a volt. A múlt év negyedik negyedévében a kormányzati szektor hiánya 167 milliárd forintot tett ki, ami a bruttó hazai termék 2,3%-a.

A magánnyugdíjpénztári vagyon 2011. évi erőszakos államosításával megszerzett egyszeri kormányzati bevételt figyelmen kívül hagyva a múlt évi bevételek 6,6%-kal meghaladták az előző éveket, főként a jelentős adóemelések következtében. A jövedelemadó bevételek 10,1%-kal nőttek az adójóváírás csökkenése következtében, azaz *az átlagnál kevesebbet keresők adója számottevően megnőtt*. Az adókulcs 2 százalékpontos emelése – valamint az áfa visszautalási szabályok változása, azaz a visszautalási idő meghosszabbítása – következtében az áfa bevételek is jelentősen, 10,2%-kal nőttek a gazdasági teljesítmény és a kiskereskedelmi forgalom visszaesése ellenére.

A kormányzati kiadások a múlt évben 0,6%-kal az előző évi szint alatt maradtak. Ebben szerepe volt egyes 2011. év végi kiadásoknak, amelyek bizonyos értelemben előrehozott kiadásoknak is tekinthetők, és tehermentesítették a múlt évi államháztartási gazdálkodást; ide tartozott a MÁV adósságátvállalása, az MFB – az első Orbán-kormány idejéből ismert – veszteségtérítése. A múlt évben jelentős megtakarítást ért el a kormány a közsférában kifizetett béreken, azok nominálértéken 1,4%-kal elmaradtak az előző évi hasonló kiadásoktól. Takarékoskodott a kormány a pénzbeli társadalmi juttatásokon; azok nominálértéken 1,2%-kal nőttek, reálértéken jelentősen, 4,3%-kal csökkentek. A felhalmozási kiadások mindössze 2%-kal emelkedtek, míg a kamatkifizetések 3,1%-kal nőttek.

Az államháztartás – önkormányzatok nélküli – *pénzforgalmi szemléletű, konszolidált hiánya* február végén 340 milliárd forint volt, az éves költségvetési előirányzat 40,3%-a. A központi költségvetés deficitje ennél is lényegesen nagyobb, 451 milliárd forint volt, amely a második hónap végén már meghaladta az éves előirányzat felét, pontosan 54,1%-a volt. A központi alrendszernek az első két hónapban 2 310 milliárd forint bevétele volt, az éves előirányzat 15,1%-a, valamint 2 649 milliárd forint kiadása, az előirányzat 16,4%-a.

A gazdálkodó szervezetek az első két hónapban 115 milliárd forint *adót fizettek* be a költségvetésbe, amely az éves előirányzat 7,9%-a, és 15%-kal kevesebb az egy évvel korábbinál. *Fogyasztási adókból* 594 milliárd forint befizetés származott, 1,5%-kal kevesebb az előző év azonos időszakában e címen teljesített átutalásoknál. Az általános forgalmi adóból eddig befolyt bevételek mutatnak jelentős elmaradást, ugyanis február végéig 6,2%-kal kevesebb pénz érkezett e jogcímen a kincstárba a tavalyinál, miközben az éves előirányzat ebből az adónemből 7,5%-kal meghaladja a múlt évit. A *személyi jövedelemadó* befizetés az első két hónapban 3,5%-kal meghaladta a megelőző évit, amelynek oka az adójóváírás teljes kivezetése az adórendszerből; ez azt jelenti, hogy – a kormányzati szándéknak megfelelően – az átlagosnál kevesebbet keresők adóterhelése január elsejével jelentősen megnőtt.

A **költségvetési szervek kiadásai** február végéig 516 milliárd forintot értek el, jelentősen, 19,7%-kal többet, mint a bázisidőszakban. Ennek oka az önkormányzati hatáskörök és önállóság megszüntetésével állami kezelésbe került intézmények finanszírozása, de túlköltésre is utal, hogy az éves előirányzat 17,3%-a felhasználásra került az első két hónap folyamán. Ezzel részben összefüggésben a helyi önkormányzatok támogatására mindössze 91 milliárd forintot fordítottak a központi költségvetésből, amely kevesebb mint a fele, 46,3%-a az előző évinek. Azaz az önkormányzatok finanszírozásának keretét jobban megkurtították, mint a feladatait. **A növekvő munkanélküliség mellett** meglepő, hogy **a foglalkoztatási alap kiadásai alig haladták meg az egy évvel azelőttiéket felét**; február végéig 55,1%-át tették ki. A gyógyító megelőző kassza kiadásai 5,9%-kal nőttek, a gyógyszerkasszáéi – az elmúlt két év drasztikus visszaszorítását követően – 15,5%-kal – tovább – csökkentek.

A **költségvetési szervek tartozásállománya** február végén 65,9 milliárd forint volt, 5,9%-kal több az egy hónappal korábinál, és 40,5%-kal több, mint a múlt év azonos időpontjában. Az állammal szemben fennálló tartozás 9,1 milliárd forint volt, ennek döntő részét, 79,8%-át a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium szervei halmozták fel. A tartozások több mint fele, 37,4 milliárd forint szállítói tartozás, és **gyorsan nő a közüzemi-díj tartozás**; február végén 8,3 milliárd forint volt az értéke, egyetlen hónap alatt 15,3%-kal emelkedett. A költségvetési szervek egyre magasabb adósságállományának csaknem felét, 48,1%-át kórházak, közel egynegyedét, 23,4%-át felsőoktatási intézmények, az utóbbinak éppen a felét ezen belül a négy, betegellátást is végző egyetem halmozta fel. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium tartozásállománya az állami szervek erőfölénnyel való visszaélését, a kórházak és egyetemek, főiskolák eladósodottsága a drasztikus költségvetési pénzkivonás és alulfinanszírozottság következményeit tükrözi. Jellemző az államháztartás kaotikus viszonyaira, hogy február végén a költségvetési szervek több mint felének, 56,8%-ának volt valamennyi tartozása, ebből 70 szervezetnek minősített – 60 napon túli, 50 millió forintot vagy a szerv költségvetésének 3,5%-át elérő – adósságot görgetett maga előtt.

Az első hónapban regisztrált kedvező államháztartási adatok után februárban igen jelentős hiány keletkezett a központi költségvetésben, azaz a januári információk csupán azt tükrözték, hogy az államigazgatás késlekedett az év indításával. Egyébként a költségvetési szervek jelentős része még az első negyedév végén sem rendelkezett elemi költségvetéssel. Miután a **kormány eleve nem a realitásokra, hanem a vágyaira építette a költségvetést** a 0,9%-os gazdasági növekedés feltételezésével, az adóbevételek túltervezésével és a kiadások alultervezésével, eleve kétséges volt a hiánycél tarthatósága. Az első két hónap máris olyan mértékű elfutást eredményezett az idei költségvetésben, amely a pesszimista várakozásoknál is kedvezőtlenebb. Mivel a kormány egyik legfontosabb presztízsszemponja a túlzott-deficit eljárás ez évi megszüntetése, elkerülhetetlennek tűnik már a közeli hónapokban jelentős, 150-200 milliárd forintos megszorítás végrehajtása a kedvezőtlen államháztartási folyamatok megváltoztatása céljából. Ebben a hónapban kell a kormánynak benyújtania Brüsszelben a szokásos éves konvergencia jelentést, amelyben világos megoldásokat kell bemutatnia az ellentmondás feloldására. Ez azt jelenti, hogy a kormánynak részleteiben is fel kell vázolnia a – következetes és kétségbeesett tagadás ellenére – reálisan végrehajtható megszorító intézkedéseket, amelyekkel tarthatóvá válik az idei hiánycél. Az Európai Bizottság ezen

túlmenően még azt is vizsgálja, hogy a tervbe vett intézkedések – valamint a költségvetési törvényből következő bevételi és kiadási szerkezet – mennyiben tekinthetők hosszabb távon fenntarthatónak. *A kormány elmúlt három évben alkalmazott megoldásai pontosan azért kaptak éles kritikát itthon és külföldön egyaránt, mert a rögtönzésekre épülő döntések egyszeri bevételekkel teremtettek pillanatnyi egyensúlyt, miközben egyre jobban felborították az államháztartás tartós egyensúlyát, illetve az irreális bevételi formákkal és mértékekkel fokozatosan ellehetetlenítették a gazdasági kibontakozás esélyét.*

Ipar, építőipar

Az év eleje sem hozott kedvező változást az ipari termelésben. A januári ipari kibocsátás 1,4%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A feldolgozóipar termelésének volumene 1,6%-kal csökkent. A három legnagyobb súlyú alág közül a járműgyártás dinamikusán, 16,8%-kal növelte a termelését, a számítógépek és elektronikai cikkek gyártása valamivel nagyobb mértékben, 17,7%-kal visszaesett, míg az élelmiszeripar kibocsátása 1,3%-kal csökkent. A gyógyszeripari termelés volumene januárban 3,4%-kal, a gépgyártásé 8,8%-kal elmaradt az előző januáritól, a villamos berendezések gyártása 6,6%-kal bővült.

Az *ipari export* januárban 2,8%-kal nőtt. A járműipari kivitel jelentősen, 18,5%-kal bővült, míg a számítógépek és elektronikai termékek exportja 17,7%-kal visszaesett. Az *ipar belföldi értékesítése* gyakorlatilag stagnált, 0,2%-kal emelkedett, a feldolgozóiparé 3,7%-kal csökkent.

A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál az *egy főre jutó termelés* januárban 1,8%-kal visszaesett a foglalkoztatottak számának minimális, 0,1%-os emelkedése mellett. A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok új rendeléseinek állománya januárban 3,2%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest, a szokásostól eltérő szerkezetben: ezúttal az új exportrendelések volumene 4,4%-kal visszaesett, míg a belföldi rendeléseké 7,8%-kal gyarapodott. Az ipar összes rendelésállománya január végén – egy korábbi jelentős megrendelésnek köszönhetően – 37,8%-kal meghaladta az egy évvel azelőttit. Az ipari termelés volumene januárban Dél-Alföldön dinamikusán, 25,4%-kal nőtt, amely a Mercedes gyár termelésének felfutásával függ össze, így Bács-Kiskun megyében az ipari kibocsátás 63,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Észak-Magyarországon 6,6%-kal emelkedett az ipari termelés volumene, míg a többi régióban csökkent: Közép-Dunántúlon mérsékeltebben, 2%-kal, Észak-Alföldön a legnagyobb mértékben 9,6%-kal. A budapesti iparban 8,2%-os volt a visszaesés.

Az *építőipari termelés* januárban – szezonálisan kiigazított adatok szerint – 1,5%-kal maradt el az egy hónappal korábbtól, és 4,1%-kal csökkent az előző januárhoz képest. Az épületek építése 6,8%-kal visszaesett, az egyéb építményeké stagnált, 0,1%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A januárban kötött új szerződések volumene 0,5%-kal alatta maradt az egy évvel korábban kötöttek mennyiségének; az épületek építésére irányulóké jelentősen, 31%-kal csökkent, míg az egyéb építmények létrehozását célzóké – az alacsony bázishoz

képest, néhány jelentős közútfejlesztési megrendelésnek köszönhetően – kivételes mértékben, 64,7%-kal nőtt. Az építőipar teljes szerződésállománya január végén – e projektek hatására, az alacsony bázishoz képest – 19%-kal emelkedett: az épületek építésére irányuló megrendelések volumene 20,1%-kal kisebb, míg az egyéb építmények létrehozását célzóké 43,1%-kal nagyobb volt az egy évvel korábbinál.

Mezőgazdaság

A *mezőgazdasági termékek felvásárlása* januárban 10,5%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A növénytermesztési és kertészeti termékek felvásárlása drasztikusan, 34%-kal visszaesett a gabonafélék felvásárlásának 45,3%-os csökkenése miatt. A zöldségfélék felvásárlása januárban 7,7%-kal, a gyümölcsféléké – az alacsony bázishoz képest – 42,7%-kal emelkedett. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása némileg, 0,4%-kal csökkent: a vágóállatoké 0,2%-kal, az állati termékeké 1%-kal.

Turizmus

Januárban *jelentősen élénkült a turistaforgalom*. A kereskedelmi szálláshelyeken 404 ezer vendég fordult meg, 6,2%-kal több, mint egy évvel korábban. A vendégéjszakák száma 993 ezer volt, ami 4,9%-os emelkedést jelent. A külföldi vendégforgalom 8,3%-kal, míg a hazai 1,4%-kal nőtt. A szállodák átlagos szobafoglaltsága januárban 33,4%-os volt, minimálisan, 0,7 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. A gyógyszállókban 46%-os volt a szobák kihasználtsága. A kereskedelmi szálláshelyek árbevétele januárban a vendégforgalom üteménél kisebb dinamikával, 3,6%-kal nőtt, amely éppen megegyezett az ágazatban regisztrált áremelkedés mértékével. Az ágazat vállalkozásai az év első hónapjában 27 ezer főt foglalkoztattak, 1,8%-kal többet az egy évvel azelőttinél.

Népesség, népmozgalom

A múlt évi szerény növekedés után az első hónapban ismét csökkent a születések száma. Januárban 7 500 gyermek született, 2,6%-kal kevesebb, mint egy évvel azelőtt. A születési arányszám 8,9‰ volt, 0,2 ezrelékponttal kisebb, mint a bázisidőszakban. Az első hónapban mindössze 900 *házasságot kötöttek*, 12%-kal kevesebbet az egy évvel korábbinál. A házasságkötési arányszám igen alacsony, 1,1‰ volt, 0,1ezrelékponttal alacsonyabb a tavaly januárinál.

Januárban 11 ezer *halálozást* anyakönyveztek, 3,3%-kal kevesebbet az egy évvel azelőttinél. A halálozási arányszám 13,1‰ volt, 0,5 ezrelékponttal alacsonyabb a múlt év januárinál. A csecsemőhalálozási arányszám 4,2‰ volt, ami 1 ezrelékpontos – jelentős – csökkenést jelent. A *természetes fogyás* mértéke januárban 3 600 fő, arányszáma 4,3‰ volt, 0,2 ezrelékponttal kisebb az évvel azelőttinél. A népesség becsült száma január végén 9 902 ezer fő volt.

Bűnügyi helyzet

Januárban 30 ezer *bűncselekményt* regisztráltak a bűnüldöző szervek, 24,6%-kal, ezen belül Budapesten 7,5%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A súlyosabb megítélésű bűntettek száma 35%-kal, a fővárosban 53,2%-kal, a kisebb súlyú vétségeké 18,4%-kal csökkent, míg Budapesten 49,2%-kal emelkedett. A *személy elleni erőszakos bűncselekmények* száma 8%-kal csökkent, a közterületen elkövetetteké 17,6%-kal visszaesett. A sértettek száma 29,7%-kal csökkent, az ismertté vált elkövetőké stagnált, 0,1%-kal emelkedett, ezen belül Budapesten 16,6%-kal mérséklődött.

Az adatok a korábban megismert tendenciáktól jelentősen eltérnek. A statisztikai adat összehasonlítások sajátossága, hogy a januári indexeket gyakran nagy bizonytalanság övezi, mert relatíve rövid időszakokat és így kis elemszámokat vetnek egybe. A bűnügyi statisztikánál azonban másról van szó. *Az egységes nyomozóhatósági és ügyészségi statisztika gyakorlata nem felel meg a statisztikai törvényben és az európai statisztika gyakorlati kódexében foglalt alapvető előírásoknak.* Így például a bűncselekményeket nem a megtörténtük időpontjára vonatkozóan, hanem a nyomozás lezárásának időpontjára vetítetten rögzítik, amelynek tényleges megvalósítása sérti a statisztika objektivitásának elvét. A fenti adatok például nem a januárban ténylegesen elkövetett bűncselekmények adatait, hanem azoknak a deliktumoknak az adatait közlik, amelyekben az év első hónapjában fejezték be a nyomozást. Ez azért nem objektív, mert az egyes nyomozóhatóságok vezetői – akár konkrét szempontok alapján – maguk dönthetik el, hogy adott bűncselekmény nyomozását mikor fejezik be, és ilyenképpen mikor rögzítik a statisztikában. Ez pedig *súlyosan veszélyezteti a statisztika torzításmentességének alapvető követelményét.* Erre egyébként – az előző – legfőbb ügyész levélben hívta fel az országos rendőrfőkapitány figyelmét, amelyben megállapította: a statisztikai adatok hamisításának a jeleit látja a rendőrség adatközlésében. A helyzet azóta lényegesen romlott. A Belügyminisztérium 3 éve a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI., valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény durva megsértésével gyakorlatilag alig hoz nyilvánosságra bűnügyi statisztikai adatokat, feltehetően így oldva fel a választási kampányban tett ígéret és a valóság közötti feltűnő eltérést /a miniszterelnök és a belügyminiszter azt helyezték kilátásba, hogy két hét alatt közbiztonságot teremtenek az országban/. A januári adatok alapján arra semmiképpen sem lehet következtetni, hogy ennyire javult a közbiztonság, ugyanakkor az alappal feltételezhető, hogy a rendőrségen belül valamilyen okból lelassult a nyomozások lezárása. Nyilvánvalóan a következő hónapok adatai árnyalhatják a képet, az érdemi

elemzésre addig azonban nincs esély, amíg fennáll az adatok torzításának lehetősége, és a statisztikai adatok eltitkolásának a gyakorlata.

Budapest, 2013. április 7.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, PSZÁF, MÁK, Eurostat.

Megjegyzés: A statisztikai adtagyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.